

HISTORIA KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH

„Towarzystwo Gospodyń” – taką nazwę przyjęła pierwsza organizacja kobieca, która powstała w marcu 1866 r. w Piasecznie. Dopiero pół wieku później, tj. w 1918 r. organizacje kobiet wiejskich w Polsce przyjęły wspólną nazwę: „Koło Gospodyń Wiejskich”. W trudnym czasie, kiedy dopiero zaczęła się kształtować samorządność, kobiety stawiały sobie do realizacji bardzo ambitne zadania.

Wynikały one z wewnętrznych potrzeb społeczeństwa i prowadzone były oddolnie, w sposób świadomy. Znaczący temat podkreślają, że organizacje miały często elitarny charakter, a prowadzona działalność była powszechnie uznawana i ceniona. Nie dziwi zatem, że kierowały nią osoby cieszące się powszechnym szacunkiem i zaufaniem. Już wówczas panie organizowały szkolenia, pokazy i kursy o różnorodnej tematyce, m. in.: pieczenia i gotowania, przetwórstwa mięsa i owoców, hodowli drobiu, warzywnictwa, higieny i racjonalnego odżywiania, kroju i szycia czy znaczenia kobiet w życiu społecznym. Organizowano potańcówki i konkursy, wśród których dominował siostrzany nam konkurs „na najpiękniejszy ogródek warzywny”. Sprowadzano pisklęta i paszę dla drobiu dla wszystkich mieszkańców w danej wsi. Kwitło życie towarzyskie i społeczne, a członkinie spotykały się na wieczorkach rozrywkowych, co miało wielkie znaczenie dla ducha przy braku telewizji i powszechności programów rozrywkowych.

Ożywioną i twórczą działalność społeczną Kół Gospodyń Wiejskich przerwał wybuch II wojny światowej. Po wojnie już, przy poparciu władzy ludowej, organizacje kobiece wznowiły swoją działalność. W gestii gospodyń w dalszym ciągu pozostawała organizacja wieczorków i zabaw tanecznych, jednak były to już imprezy dochodowe, dzięki którym KGW wyposażały swoje świetlice w niezbędne zastawy stołowe, sztuce i różnego rodzaju urządzenia kuchenne. Sprzęt służył kobietom do organizacji lokalnych imprez i jednocześnie był wypożyczany mieszkańcom wsi na obsługę i przygotowanie imprez rodzinnych. Działalność społeczna niewiele różniła się od tej pionierskiej z XIX w. Panie współpracowały z wieloma organizacjami, w tym ze strażą pożarną, gminą, szkołą i kościołem, biorąc czynny udział w uroczystościach świeckich i kościelnych, urozmaicając je jednocześnie występami, bądź zapewniając zaplecze gospodarcze. Działaniem innowacyjnym kobiet z pewnością była organizacja wyjazdów autokarowych do teatru i wielu nieznanych jeszcze miejscowości w kraju, w tym również do miejsc kultu maryjnego. Twórcze wyjazdy kształtowały światopogląd i jednocześnie budowały polską tożsamość.

W latach 80-tych program działalności kobiet nie odbiegał od dotychczasowego. Pewną zmianą były systematyczne wyjazdy na szkolenia i pokazy żywieniowe do Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Gdańsku. Wyjazdy stwarzały okazję do zakupu nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych.

W ostatnim 10-leciu nastąpiła masowa reaktywacja Kół Gospodyń Wiejskich w województwie pomorskim, którym bezpośrednim wsparciem przy rejestracji organizacji w KRS służy Wojewódzki Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Gdańsku. Dzisiejsze organizacje kobiet aktywnie uczestniczą w życiu społecznym całego regionu pomorskiego. Pielęgnują tradycję i jednocześnie budują nowy obraz aktywnego społeczeństwa, sięgając po środki finansowe z UE na realizację planów i zamierzeń w swoich małych odczynach. W tym miejscu warto wspomnieć o organizowanym od 9 lat wojewódzkim turnieju kgw wspólnie z WZR, KiOR. Głównym celem tej imprezy jest popularyzowanie dziedzictwa kulturowego, pobudzanie aktywności mieszkańców,

kultywowanie tradycji przez młode pokolenie oraz integracja środowiska wiejskiego w województwie pomorskim. Ta niezwykła impreza integruje mieszkańców w gminach i powiatach naszego województwa, przekazując jednocześnie tradycję i kulturę regionu młodemu pokoleniu. Działania zyskały również przychylność samorządów gminnych i powiatowych, które czynnie włączają się w organizację turniejów na swoim terenie. Impreza jest niezwykle widowiskowa i zawsze przyciąga rzesze publiczności. Prezentowane podczas turniejów konkurencje o charakterze dydaktycznym, artystycznym i rozrywkowym uwzględniają dawne i współczesne obyczaje, a scenki przedstawiane są z niezwykłym poczuciem humoru, często w krzywym zwierciadle. Zadziwia przemyślana i trafna ocena codziennych problemów.

Aktywność społeczna kgw przejawia się w przede wszystkim w kultywowaniu tradycji, rozwijaniu różnych form przedsiębiorczości wśród kobiet, pomocy rodzinie wiejskiej w wychowaniu, kształceniu i zapewnieniu jak największego udziału dzieci i młodzieży w różnych formach wypoczynku wakacyjnego,

W skład organizacji wchodzi rolniczki, nauczycielki, pielęgniarki, urzędniczki i przedstawicielki lokalnego biznesu. Reasumując, na przestrzeni niemal półtora wieku działalności Kół Gospodyń Wiejskich, w struktury tych organizacji wchodziły trzy pokolenia kobiet.

ASPEKTY PRAWNE KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH

Koła Gospodyń Wiejskich działają na mocy ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 1982 r. Nr 32, poz. 217), na podstawie statutu „KÓŁKA ROLNICZEGO – KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH w ...”, który określa nazwę, siedzibę i teren działania. Jest więc wyodrębnioną jednostką organizacyjną Kółka Rolniczego i działa na podstawie statutu Kółka Rolniczego oraz uchwalonego przez siebie regulaminu. KGW posiadają swoją reprezentację we wszystkich statutowych organach, na czele których stoi Krajowa Rada Kół Gospodyń Wiejskich. Działania skupiają się na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin.

KGW, które nie posiada osobowości prawnej może prowadzić działalność gospodarczą, socjalną i handlową jedynie w zakresie określonym w statucie kółka rolniczego lub/ i regulaminu koła. Nie może być natomiast założycielem i członkiem spółdzielni powoływanej w celu świadczenia usług dla rolnictwa oraz innych rodzajów usług wynikających z potrzeb środowiska wiejskiego. Podstawowym źródłem finansowania KR-KGW są składki członkowskie. Koło działające jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego nie może zawierać umów. Wszelkie umowy cywilnoprawne zawierane są w jego imieniu i na jego rzecz przez Kółko Rolnicze. Może natomiast samodzielnie występować przed sądem, gdyż ma zdolność procesową i sądową.

ŹRÓDŁA FINASOWANIA

Koło Gospodyń Wiejskich jest organizacją pozarządową i może otrzymywać dotacje, korzystając z osobowości prawnej Kółka Rolniczego, przy którym działa lub z WZR, KiOR. KGW mogą działać w oparciu o Ustawę prawo o stowarzyszeniach, co daje im status organizacji pozarządowej – stowarzyszenia zwykłego lub rejestrowanego. Nie są wówczas społeczno – zawodową organizacją rolników. Takie koła z reguły przyjmują formę

stowarzyszeń. Stowarzyszenie zwykle ma ograniczone możliwości działania, nie może m.in. przyjmować darowizn, spadków i zapisów, otrzymywać dotacji oraz korzystać z ofiarności publicznej. Podstawowym źródłem dochodu są składki członkowskie.

Majątek KR-KGW (stowarzyszenia rejestrowanego) powstaje w szczególności ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia, środków uzyskanych dzięki ofiarności publicznej (zbiórki publiczne), odpisu podatku 1% (tylko stowarzyszenie posiadające status organizacji pożytku publicznego). Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, ale pod warunkiem, że całkowity dochód z niej przeznaczony zostanie na jego działalność statutową. Stowarzyszenia tego typu mogą ubiegać się o pomoc publiczną, tj. dotacje z budżetu państwa i z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na realizację przedsięwzięć zaliczanych do zadań własnych państwa albo jednostek samorządowych.

Więcej informacji na stronie: www.kolkarolnicze.eu

Opracowała Barbara Ditrich